

Zavzetost rodi zamisli

»Še zmeraj se dovolj ne zavedamo, da lahko tudi zelo preproste in poceni izboljšave prlhranijo našemu gospodarstvu veliko denarja«, je bila temeljna misel našega sogovornika Martina Povirka, po poklicu avtoličarja, ki je s svojo iznajdljivostjo, marljivostjo in zavzetostjo to svojo misel potrdil tudi z dejanji na svojem delovnem mestu v tovarni optičnih in steklo-pihaških naprav Vega tozd Iskre.

»Komaj pet let ste zaposleni tu v barvarnici, pa ste menda že marsikaj spremenili, izboljšali?«

»Pred petimi leti sem prevzel delovno mesto vodje lakirnice. Oddelek je bil kar precej zapuščen in spominjam se, da sem na samem začetku skoraj obupal. Potem pa se je le izkazalo, da je mogoče z delom in zavzetostjo marsikaj spremeniti. Za začetek sem predlagal nekaj najnujnejših sprememb, počasi so mi začeli sodelavci zaupati, tako da sem svoje zamisli tudi čedalje lažje uresničeval. Če so bile stvari tudi po finančni plati izvedljive, seveda.«

»In kakšen je končni rezultat tega prizadevanja?«

»Naše prizadevanje je rodilo sadove; lakirnica dela danes rentabilno, usluge delamo celo drugim podjetjem, medtem ko smo morali prej marsikaj zaupati drugim. Zmogljivost se je povečala kar za 130 odstotkov in to ob tem, da danes zlahka opravljajo delo v lakirnici štirje delavci, prej pa jih je tu delalo kar dvanajst.«

»Sklepamo lahko, da so vse te spremembe delo poenostavile in seveda pocenile?«

»Da, pa tudi izboljšale.«

»Bi nam v grobem lahko povedali, za kaj pravzaprav pri vaših izboljšavah gre?«

Martin Povirk

»Svojega dela ne bi rad napihoval, saj sem že na začetku poudaril, da se da tudi s poceni in preprostimi izboljšavami delo izboljšati in racionalizirati. Taka je bila tudi marsikatera sprememba, ki sem jo predlagal. Preprosta, pa kljub temu učinkovita; uvedba vozičkov za prevažanje sveže obarvanih predmetov, na primer, pa uvedba obešal v tako imenovanih tunelskih pečeh za sušenje in podobno.

Seveda pa nekatere izboljšave terjajo še kaj več. Ko nam je zaradi pomanjkanja nekaterih zaščitnih snovi za premaze iz uvoza grozilo, da

se bo celotno delo ustavilo, smo morali na primer spremeniti kemijski proces oziroma postopek in to je terjalo seveda tudi nekatere spremembe v tehnologiji. Povedati moram, da nov kemijski proces, ki ni terjal več snovi iz uvoza, ni nikakršna moja iznajdba. Še iz šole sem vedel, da obstajajo za tisto delo tudi druge rešitve in to sem preprosto predlagal.«

»Menda ste tudi za spremembe v tehnologiji marsikaj sami poskrbeli in jih kar sami opravili?«

»Res je, marsikaj sem v lakirnici sam predelal; veste, kovačev sin sem in prav praktično znanje, ki sem ga pridobil pri očetu, mi je marsikaj prišlo prav.«

»Je priznanje okolja za vaš trud sorazmerno vašemu delu in prizadevanju?«

»Na delovnem mestu sem dobil tako moralno kot tudi materialno podporo. Že prvo leto službovanja sem v podjetju dobil pohvalo in plaket za pridnost. Letos sem dobil tudi denarno nagrado, in sicer 5 starih milijonov. Na tem mestu se morda ne bi spraševal o sorazmerju med delom in priznanjem zanj, saj je poglobitveni cilj in vodilo mojega prizadevanja, da postane delo človeku lažje in bolj humano. Trud je poplačan tudi tedaj, če vidiš, da je tvoj zglede potegnili za seboj še druge, če naleti na pozitiven odziv med drugimi delavci. Tega osebnega zadovoljstva pa sem imel v tem delovnem kolektivu veliko!«

V.L.

Vsak prodajalec se znajde po svoje

Tozd Živilski trgi je uspel ob novih tržnicah v Ljubljani, to je v Mostah in Bežigradu, zgraditi tudi potrebna priročna skladišča za živila, ki jih prodajajo na teh tržnicah. Tu prodajalci zategadelj nimajo težav z uskladiščenjem živil, ki jih prodajajo.

Povsem drugačno oziroma precej slabše – zadnje čase čedalje bolj nevdružno – pa je stanje na osrednji ljubljanski tržnici na Vodnikovem trgu. Na tem prostoru prodaja kmetijske pridelke in druga živila dnevno do tisoč, v sezoni pa tudi okoli dva tisoč prodajalcev, ki pripeljejo s seboj velike količine hitro pokvarljivih kmetijskih pridelkov. Ob tem velja še posebej poudariti, da nudi osrednja ljubljanska tržnica 70 do 80 odstotkov vseh živil, ki jih ljubljanske tržnice nudijo potrošnikom na območju mesta Ljubljane.

Kronične težave na Vodnikovem trgu nastajajo zato, ker osrednja ljubljanska tržnica ne premore zadostnih prostorov za sprotno uskladiščenje blaga, ki na tržni dan ni bilo prodano. Osrednja ljubljanska tržnica ima samo okoli 200 m² zasilnega skladiščnega prostora (predvsem za sadje in zelenjavo) ter okoli 100 m² skladiščnega prostora za razne tržne pripomočke (n. pr.: za tehtnice, senčnike, prodajne mize itd.), kakor tudi za cvetje in izdelke domače obrti.

Delovna organizacija TOZD Živilski trgi je s tem perečim vprašanjem oziroma s svojim nezavidljivim stanjem, kar zadeva pomanjkanje skladiščnih prostorov (kar močno zavira uspešnost njenega poslovanja, ozi ponudbo na tržnici ter znižuje kakovost njenih storitev) že večkrat seznanila pristojne dejavnike tako občine Ljubljana Center kot tudi Skupščino mesta Ljubljane. Prosila jih je, naj se ji omogoči čimprejšnja pridobitev dodatnih priročnih skladiščnih prostorov v neposredni bližini centralne ljubljanske tržnice.

Doslej TOZD Živilski trgi s svojimi predlogi ni uspela; izgubila je celo idealne prostore za skladišče v bližnjem zaklonišču; le tega je namreč mestna skupščina temeljito prenovila ter ga namenila le za zaklanjanje prebivalstva ob izrednih razmerah.

Za reševanje iz sedanje stiske, kar zadeva pomanjkanje ustreznih priročnih skladišč, predlaga TOZD Živilski trgi več rešitev. Ena izmed teh bi bila, da bi za skladiščne prostore pridobili ustrezna finančna sredstva ter tudi potrebno dovoljenje za gradnjo prizidka k tako imenovani Mahrovi hiši in to ob sočasnem izkopu za klet na dvorišču te stavbe in pod sedanjim skladiščem, kakor tudi za primerno povezavo z njim. Druga možnost pa bi bila ta, da bi za skladišča TOZD Živilski trgi pridobili prostore, v katerih so sedaj delavnice Mestnega vodovoda, le te pa premestili na drug primeren kraj.

V obeh primerih bi TOZD Živilski trgi lahko občutno omilila svojo dosedanjo prostorsko stisko glede priročnih skladiščnih prostorov oziroma pridobila najmanj okoli 150 m², v najboljšem primeru pa celo okoli 1000 m² prepotrebne skladiščnega prostora. Poleg tega bi TOZD Živilski trgi rešili še en problem; znano je namreč, da ima pisarniške prostore, v katerih dela sedaj, samo v najemu (za dobo 30 let, t. j. do leta 1998). Z dozidavo predlaganega prizidka pa bi tako prišel tudi do lastnih večjih (in zategadelj tudi primernejših) pisarniških prostorov v neposredni bližini centralne ljubljanske tržnice.

A.A.

DOSTI DELA, MALO PRITOŽB

Pol stoletja s šivalnimi stroji

Židovska steza v Ljubljani. Obrtna delavnica in napis: Popravila vseh vrst šivalnih strojev, strokovno in solidno, Rudolf Švajcer, prej JAX. JAX? Vrnimo se v leto 1897.

Lastnik tovarne šivalnih strojev iz Avstrije je na Gosposvetski cesti odprl podružnico »JAX« – prodajalno in popravilnico šivalnih strojev. V njej je delalo štirinajst ljudi. Leta 1928 se jim je pridružil Rudolf Švajcer.

Fantova mladost je bila težka. Ko je bil star enajst let, mu je umrl oče. Mama je prodala majhno hišico, vendar od izkupička nista mogla prav dolgo živeti. Mati je morala k orožnikom za kuharico. Fant je hodil v šolo na Dolenjskem. Da bi pomagal, mu je stric, ki je bil pravni zastopnik (odvetnik) tovarne šivalnih strojev v Linzu, priskrbel delo pri »JAX«. V Ljubljani se je Rudolf zavzel za delo, učil se je, delal mojstrske izpite... Leta 1935 je postal prokurist podružnice. Tej pa ni šlo najbolje. Grozil ji je stečaj. Kreditorji so lastniku ponudili poslednjo možnost: poravnava. Tako je leta 1937 danes enainsemde-setletni mojster Švajcer prevzel podružnico. Kreditorjem je moral plačevati 40 odstotkov. Za »kompanjona« je imel dobrega prijatelja, ki je bil hkrati porok, da bo dogovorjeno vsoto odplačal.

In prav takrat, ko je spravljal delavnico in trgovino nazaj na noge in je odplačal vse obveznosti, je prišla vojna. Dela je sicer za nekaj časa še bilo, toda težava je bila z materialom. Po vojni je bila trgovina nacionalizirana, mojstru pa je ostala delavnica, ki jo je

imel takrat na Titovi. Kmalu jo je preselil na Stari trg, leta 1951 pa je končno »priromal« na Židovsko stezo.

Delavnica je danes prepolna šivalnih strojev: starih in novih, vseh vrst in velikosti.

»Po vzdržljivosti so »ta stari« neuničljivi. Njihova slabost je le, da nimajo cik-cak uboda, ta pa je danes veliko v rabi. Novi stroji se hitreje kvarijo. Včasih so ljudje kar novega kupili, ko ni delal, danes pa ne več, vse prinesejo popraviti. Tu pa se začno težave z rezervnimi deli. Mašine stojijo, ker bi moral čez mejo, da bi naročil potrebno. Če pišem, mi pogosto pošljejo napačne stvari. Stare modele so izboljšali, ljudje pa prinašajo stroje najrazličnejše starosti. Dejstvo pa je, da se pri nekaterih stvareh nič ne da pomagati, če nimaš originalnega dela. Tako je na primer s pogonskimi jermenimi. Včasih sem hodil vsake tri ali štiri tedne v Avstrijo, da sem pripeljal potrebno. Dogajalo se je tudi, da nisem dobil nič od tistega, kar sem iskal, včasih le kakšno malenkost. Pa je spet bilo treba na pot. Danes si tega ne morem več privoščiti, dela je pa čez glavo.«

Zaradi preobremenjenosti do nadaljnjega ne sprejemajo strojev v popravilo, vendar vseeno delajo izjeme. »Če človek prinese stroj od daleč, ga res ne morem zavrniti! Prihajajo pa iz vse Slovenije. Razen posamez-

nikom je treba popravljati šivalne stroje tudi manjšim podjetjem, brez svojih mehanikov, pa tudi vojski, celo z Reke in iz Splita pridejo sem. Vendar prav gospodinje najpogosteje pridejo k nam. In tu se je treba živeti v dušo ženske, stare mamce, ki je toliko let šivala na svoj stroj, zdaj ji je pa odpovedal. Cene popravil so najpogosteje od 600 do 1000 dinarjev, pokojnine pa nizke... Ocena je seveda odvisna od tega, koliko časa se je treba posvetiti stroju, ter za kakšno vrsto napake gre. Če je treba stroj samo »naštetati«, potem za to

porabimo kakšno uro, če gre za okvaro, pa tudi 10, 12 ur in več. Pri meni mora iti stroj kot ura, preden gre iz delavnice. Nisem ljubitelj reklamacij, nočem, da je potem kaj narobe in da nosijo nazaj. Poklic je treba opravljati vestno, in to mora biti v človekovem značaju.«

Ob zadnjem vprašanju, kaj dela v svojem prostem času, se je prijazni mojster z Židovske steze zasmeljal:

»Saj ga nimam! No, ko pa le utegnem, grem najraje kam v hribe.«

MILICA GOJANOVIC

Mojster Švajcer v svoji delavnici

A. Žigon